

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Organ Sıfatı

Private Assembly of Privileged Shareholders as Organ of JSC

Harun Eryiğit

İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

ABSTRACT

Regarding the legal status of the private assembly of privileged shareholders various approaches have been expressed both by the doctrine and the Supreme Court decisions and it seems that the controversies will continue on practice of Turkish Commercial Code No:6102 (TCC).

In this article, firstly we will define the concept of “organ” in legal entities and explain the methods to determine organs of joint stock companies. Afterwards the legal status of private assembly of privileged shareholders will be discussed within the framework of the TCC.

Keywords: Determination Methods of Organs in Legal Entities, Organs of Joint Stock Companies, Private Assembly of Privileged Shareholders.

Giriş

Gerçek kişilerin ömürlerinin bir süreyle sınırlı olması ve belirli amaçların gerçekleştirilmesi için ortaya konulacak teşkilat ve gücü tek başlarına ortaya koyamamaları, hukuk düzenince gerçek kişiler dışında, başkaca varlıklara da kişi sıfatının tanınmasına ve hak süjesi olarak görülmesine yol açmıştır¹. Böylece ortak amacın gerçekleşmesini sağlayacak sürekli örgütlenmeye sahip kişi veya

1) “Demek oluyor ki, ‘tüzelkişilik’ kavramının ortaya çıkması için toplum yapısının belirli bir aşamaya varmış olması, sürekli amaçlara hizmet ve bu amaçlar çerçevesinde hizmet düşüncesinin doğması ve bu amaca daha iyi hizmet edilebilmesi için de gerçek kişilerden bağımsız olarak ‘hak ehliyeti’ni haiz bir varlığa ihtiyaç duyulması gerekir.” HATEMİ, Hüseyin, Medeni Hukuk Tüzel Kişileri I, İstanbul, 1979, s.6; DURAL, Mustafa/ ÖĞÜZ, Tufan, Türk Özel Hukuku Cilt 1 - Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, İstanbul, 2014, s. 199.

mal topluluklarına, birleşen kişilerden veya malı tahsis eden kişiden bağımsız bir kişilik tanınmış ve bu tür kişi ya da mal toplulukları tüzel kişiler olarak adlandırılmıştır². Yapısı ve kendisine egemen olan ilkeler göz önüne alındığında ülke ve dünya ekonomisinde önemli bir yer tutan anonim ortaklıklar, bu önemine binaen en detaylı şekilde düzenlenen tüzel kişiler olma özelliğini kazanmıştır³.

Tıpkı diğer tüzel kişilerde olduğu gibi anonim ortaklıklar da sahip oldukları hakları, organları vasıtası ile kullanabilecek ve organları tarafından gerçekleştirilen işlem ve fiillerden sorumlu tutulacaktır. Öyleyse işlem ve fiilleri doğrudan anonim şirketin kendisi üzerinde sonuç doğuracak olan bu organların doğru tespiti yalnızca anonim şirketler hukuku alanında değil, anonim şirketlerin önemli bir yer tuttuğu piyasalar açısından da önem arz etmektedir.

İşbu bağlamda yaptığımız çalışmamızda, anonim ortaklığın bütün organları değil, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun organ sıfatı tartışılmıştır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile hüküm altına alınan düzenlemeler ile yeniden gündeme gelen bu tartışmayı en doğru şekilde ortaya koyabilmek adına, genel olarak tüzel kişilerde organ kavramından bahsedilmiş ve tüzel kişiliğe sahip olan anonim ortaklığın organlarından kısaca söz edilmiştir. Son olarak ise anonim ortaklığa ilişkin düzenlemelerde kendisine yer bulan imtiyazlı pay sahipleri kurulunun organ sıfatını haiz olup olmadığı 6102 sayılı TTK hükümleri çerçevesinde tartışılmıştır.

I. Anonim Ortaklıkta Organ Kavramı ve Tespiti

A. Genel Olarak Tüzel Kişilerde Organ Kavramı ve Tespiti

Tüzel kişiler, belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere bir araya gelen kişilerden oluşur ve kendisini oluşturan kişilerden bağımsız bir hukuk süjesi haline gelir⁴. Kuruluş belgelerinde belirtilen amaçları gerçekleştirebilmek için yapacakları irade açıklamalarını, organları vasıtası ile dış dünya ile paylaşır ve aynı şekilde karar alma sürecini bu organlar vasıtası ile yürütür⁵. Bu yönüyle tüzel kişilerin hak sahibi olmasını ve borç altına girmesini sağlayan organların tespiti ve organ kavramının tanımı konumuz açısından önem arz etmektedir.

Kanun koyucu tarafından açık bir tanımı yapılmayan organ kavramına ilişkin

- 2) OĞUZMAN, Kemal/ SELİÇİ, Özer/ OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe, *Kişiler Hukuku*, 14. Baskı, İstanbul, 2014, s.240
- 3) PULAŞLI, Hasan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Ankara 2011, s.477
- 4) SEROZAN, Rona, *Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku*, Vedat, İstanbul, 2013, s.492.
- 5) ÖZTAN, Bilge, *Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk*, Ankara, 1970, s.18.

doktrinde farklı tanımlar yapılmıştır⁶. Ancak tüzel kişilerde organ kavramı, organ sıfatının tespiti için aranacak olan tüm kriterleri içerecek ve temel unsurları kapsayacak şekilde “tüzel kişinin kanun maddeleri, tüzüğü, iç talimatnamesiyle yetkili kılınan ve tüzel kişi için önemli olan görevleri devamlı ve bağımsız olarak gerek üçüncü kişiler ile olan ilişkilerde, gerek tüzel kişinin iç teşkilatında yerine getirmesi için yetkili kılınan veya kendisine bu tip görevleri fiilen ve dışa belli olacak şekilde bağımsız ifa yetkisi verilen kişi veya kişi grupları” olarak tanımlanabilir⁷.

Doktrinde farklı açılardan tanımı yapılan organın nasıl tespit edileceği, hangi durumlarda bir organın varlığından söz edilebileceği ve bu organların tespitinde kullanılacak kıstaslar yasa koyucu tarafından açık bir şekilde gösterilmemiştir⁸. Bu tespitin, hangi kriterlere göre yapılacağı ise doktrinde maddi ve şekli olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir⁹. Bu ayrıma göre, şekli ya da maddi kriterlerden birinin sağlanması ile birlikte, tüm fiil ve işlemlerinden tüzel kişinin sorumlu olacağı organlar tespit edilmiş olacaktır.

1) Şekli Kriter Yolu İle Organ Sıfatının Belirlenmesi

Şekli kriter yoluyla organ sıfatının belirlenmesi yönteminde, organ sıfatının kazanılması bir hukuki işlem sonucu meydana gelmektedir¹⁰. Bu kriter uyarınca organ sıfatının tespitine temel teşkil edecek olan hukuki işlem, kanun koyucu, hâkim veya resmi bir makam tarafından yapılabileceği gibi, tüzel kişinin bizzat kendisi tarafından da yapılabilecektir¹¹.

a. Kanun koyucu tarafından bu sıfatın bizzat tanınması yönteminde, kanun koyucu önemine binaen bazı kişi ya da kişi gruplarını bizzat ve detaylı olarak düzenlemekte ve bu kişi veya kişi gruplarına organ sıfatını tanımaktadır¹². Hatta

6) Organ kavramına ilişkin farklı tanımlar için bkz; **AKİPEK, Jale G., AKINTÜRK, Turgut**, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku (Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Birinci Cilt), İstanbul, 2014, s.549; **HATEMİ, Hüseyin**, Organın Fiilinden Dolayı Tüzel Kişinin Sorumluluğu, II. Sorumluluk Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu, 1980, s.138; **AKÜNAL, Teoman**, Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler, İstanbul, 1995, s.46; **DURAL, Mustafa/ ÖĞÜZ, Tufan**, s. 237; **OĞUZMAN, Kemal/ SELİÇİ, Özer/ OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe**, Kişiler Hukuku, 14. Baskı, İstanbul, 2014, s.263.

7) **ÖZTAN, Bilge**, Medeni Hukukun Temel Kavramları, Ankara, 2014, s.334.

8) **ERGUN, Ömer**, Medeni Hukukta Tüzel Kişilerin Ehliyet Durumu, İstanbul, 2010, s.190;

9) **ÖZTAN**, Organ Kavramı, s.28; **ERGUN**, s.189;

10) **ERGUN**, s.189

11) **ÖZTAN**, Organ Kavramı, s.29.

12) Organ sıfatının tanımından yola çıkıldığında, kanun koyucu tarafından açık bir şekilde “organ” kelimesi kullanılmasa dâhi, kanun koyucu tarafından özel olarak düzenlenen ve tüzel kişinin gerek iç işleyişinde gerekse de tüzel kişinin üçüncü kişiler ile olan ilişkilerinde tüzel kişi için önemli olan görevleri bağımsız olarak yerine getiren şahıs ya da şahıslara organ sıfatının kanun koyucu tarafından tanındığı kabul edilmelidir. Aksinin kabulü halinde kanun koyucunun açıkça “organ” terimini kullanmadığı alanlarda, organ sıfatının kanun koyucu tarafından değil, tüzel kişinin iradesi ile tanındığı sonucuna varmak gerekecektir ki bu durum kanun koyucunun yokluğuna sonuç bağladığı zorunlu organların dahi organ sıfatını tüzel kişinin iradesi ile kazandığı sonucuna bizi ulaştırır.

bu organlardan bazılarının varlığını tüzel kişiliğin zorunlu unsuru olarak öngörmektedir. Aksi halde tüzel kişinin fiil ehliyetinin kaybı söz konusu olabilecektir¹³.

b. Bir ikinci yöntem olarak, tüzel kişilerde organ sıfatının hâkim veya resmi bir makam kararı ile belirlenmesi de mümkündür. Buna göre belirli şartların varlığı durumunda kanun koyucu hâkimin yahut resmi bir makamın organ tayin etmesini öngörebilir¹⁴. Bu zorunluluk, çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulunca olumlu karşılanmayan azlık hakkına sahip pay sahiplerinin başvurusu üzerine kayyım atanması durumuna benzer şekilde, talep üzerine söz konusu olabileceği gibi¹⁵, şirketin feshine karar verilmesi durumunda karşılaştığımız üzere bir talep olmaksızın hâkim tarafından resen atanması şeklinde de gündeme gelebilir¹⁶.

c. Son olarak tüzel kişilere kuruluş belgelerine koyacakları bir hükümle ihtiyari organ oluşturma imkânı da tanınmıştır¹⁷. Tüzel kişilerin amaçlarının çeşitliliği ve bu amaçları gerçekleştirebilmeleri için sahip olmaları gereken teşkilatlanmanın farklılığı göz önüne alınarak, tüzel kişilerde organlara ilişkin düzenlemelerde tüzel kişiye irade serbestisi tanınmıştır¹⁸. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, söz konusu düzenlemelerin, kanunun emredici hükümlerine aykırılık teşkil etmemesi gerektiridir¹⁹.

2) Maddi Kriter Uyarınca Organ Sıfatının Tespiti

Organ sıfatının tespitinde karşımıza çıkan bir diğer yöntem olan maddi kriter uyarınca, tüzel kişiye ait önemli fonksiyonların bir kişi ya da kurul tarafından bağımsız olarak sürekli yerine getirilmesi durumunda da bir organdan bahsedilebilecek ve şekli kriter uyarınca bir organdan söz edilemiyor olsa da bu şahıs ya da

13) “*Fiil ehliyetinin yokluğu nedeniyle, tüzel kişi üçüncü şahıslarla muamelede bulunamaz. Fakat tüzel kişinin hak süjesi olarak kalma iradesi mevcutsa ve gayesini gerçekleştirebilmesi için mameleki varsa (Zweckvermögen), kendisi hak süjesi olma özelliğini muhafaza eder.*” ÖZTAN, Organ Kavramı, s.24-25.

14) ÖZTAN, Organ Kavramı, s. 35

15) MADDE 439- MADDE 412- (1) Pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağırılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar.

16) MADDE 536- (3) Şirketin feshine mahkemenin karar verdiği hâllerde tasfiye memuru mahkemece atanır.

17) ÖZTAN, Organ Kavramı, s.31-32; OĞUZMAN, Kemal/ SELİÇİ, Özer/ OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe, s.267; ERGUN, s.19; GÜNAYDIN, Burecu, Anonim Şirkette Zorunlu Organ Eksikliğine Dayanan Fesih Davası, İstanbul, 2012, s.12.

18) “*Ayrıca tüzel kişinin gayesine ulaşması için gerekli görülen organlar statü ile doğrudan doğruya tayin edilmeyip tayin işi başka bir organa da bırakılmış da olabilir.*” ÖZTAN, Organ Kavramı, s. 32- 33.

19) SOYKAN, İsmail Cem, Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, İstanbul, 2012, s.58.

şahıslara organ sıfatı tanınacaktır²⁰. Bu kriter uyarınca organ sıfatının tespitinde temel unsuru organların yerine getirmekle yükümlü olduğu görev ve faaliyetler oluşturmaktadır²¹. Herhangi bir atama yahut seçim kararı olmaksızın, fiilen organların yerine getirmekle yükümlü olduğu faaliyetleri yerine getiren şahıs ya da şahıslar da organ kabul edilecektir²².

B. Anonim Ortaklıkta Organ

Anonim ortaklıkta tüzel kişilik, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan ve sermayenin tamamını ödemeyi, şartsız taahhüt ettikleri, imzalarının noterce onaylandığı esas sözleşmede, anonim şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur (TTK m.335). Şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır (TTK m.355). Kanunun aradığı iradelerin açıklanması ve bu hususun ticaret sicilinde tescil edilmesi tüzel kişiliğin kazanılması için kurucu unsurdur²³. Tüzel kişiliği haiz olan anonim ortaklıklar kişilik kazandıkları andan itibaren hak ve fiil ehliyetine sahip olacaklardır²⁴. Sahip oldukları bu hak ve fiil ehliyetini or-

20) **HELVACI** konuya ilişkin olarak “*olgu organ*” terimini kullanmıştır. **HELVACI, Mehmet**, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, 2001, s.9, **KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK/ MANAVGAT, Çağlar**, Anonim Şirketler Hukuku, C.I, Ankara,2013, s.388 ; Ayrıca bkz; “*Ayrıca ve sorumlu kişiler çevresi açısından, “ortaklık organı” terimi pek uygun gelmiyor. Bunu, haklı olarak Guhl ileri sürüyor ve bir Federal Mahkeme kararını zikrederek, ortaklık, adına hareket eden kişinin, kanun veya esas mukavele tarafından organ olarak kabul edilmesinin önemi olmadığını belirtiyor. Gerçekten önemli olan, bu kişinin ortaklığı idare ve temsil yetkilerine sahip bulunmasıdır. Böylece fonksiyonel organ kavramı ortaya çıkıyor ve gerek kanun koyucu, gerek müellifler haklı olarak sadece organları değil, fakat ortaklığın kurulmasına katılanları, yönetimi ile görevlendirilenleri v.s. ele alıyorlar. Bu sebeple, sorumlu kişilerin ayrı ayrı belirtilmesinin veya organ teriminin, fonksiyonel organ anlamında kullanılmasının daha doğru olacağı kanısındayız” . **POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ TEKİNALP, Gülören**, Ortaklıklar Hukukunda Organların Sorumluluğu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XLV-XLVII, S.1-4, 1982, s.349.*

21) **ERGUN**, s.191;

22) **BİLGİLİ, Fatih**, Yeni Gelişmelerle İsviçre Ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu Ve Organların Tazminat Borcu, Ankara, 2004, s.32; **KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT)**, s.389;

23) TTK Kanun Gerekçesi Madde 355 – Birinci fıkrâ: “6762 Sayılı Kanunun 301 inci maddesinin yerini alan 355 nci madde, anonim şirketin tüzel kişilik kazanmasında tescilin kurucu etkisini açıkça belirtmektedir.”.

24) 6762 Sayılı TTK dönemi için öngörülen ultra vires ilkesi gereği, ortaklıkların hak ehliyeti esas sözleşmede öngörülen faaliyet konuları ile sınırlı olarak kabul edilmiştir: “*Tüzel kişilerin hak ehliyeti kendilerine tanınan bu en geniş sınır dahilinde, statülerinde yazılı olan gayeleri ile tahdit edilmiştir.*” **ÖZTAN**, Organ Kavramı s. 22; **ALPER, Gizem**, Türk Özel Hukukunda Ultra Vires İlkesi (Anlamı ve Kapsamı), İstanbul, 2013,s.95; 6762 Sayılı kanundaki bu yasağa ilişkin detaylı eleştiriler için bkz; **YILDIZ, Burçak**, TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükmündeki “Ultra Vires” Sınırlamasının Yerindeliğinin Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y.2006, C.55, S.1, s.338. Ancak 6102 sayılı TTK döneminde bu durum artık bir hak ehliyeti sınırlaması olmaktan çıkarılmıştır. Konuya ilişkin detaylı açıklamalar için bkz; **PULAŞLI, Hasan**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Ankara 2011, s.601. ; **TEKİNALP, Ünal**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku – Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topuluğu. Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme, İstanbul, 2013, s.225; **ALPER**, s.130.

ganları vasıtası ile açıklayacakları irade beyanları ile ortaya koyacak olan anonim ortaklıklarda bu organların tespiti önem arz edecektir. Organ sıfatının tespitinde aranılacak kriterlere göre bir ayrıma gidecek olursak;

Şekli kriterler açısından yapılacak ilk tespit kanun koyucunun iradesi olacaktır. Kanun koyucunun bu husustaki iradesi iki temel başlık altında incelenecektir. Buna göre kanun koyucu tarafından öngörülen organlar ihtiyari ve zorunlu olmak üzere iki başlık altında incelenebilir. TTK'nın ilgili düzenlemeleri göz önüne alındığında yönetim kurulu ve genel kurul anonim ortaklığın zorunlu organlarıdır ve yokluklarına bazı hukuki sonuçlar bağlanmıştır²⁵.

Bunun yanı sıra kanunda öngörülen ve tüzel kişi için önemli olan görevleri yerine getirecek birtakım ihtiyari organlarda mevcuttur. Yönetim kurulunca atanacak olan murahhas müdür, kanun koyucu tarafından öngörülmüş bulunan ihtiyari organa örnek olarak gösterilebilir^{26 27}.

Şekli kriter açısından yapılacak bir diğer inceleme, anonim ortaklıklarda tüzel kişinin kendi iradesi ile organ tayin edip edemeyeceği hususudur. Anonim ortaklıklar açısından zorunlu organların yanı sıra, kanun koyucu tarafından düzenlenmeyen ancak esas sözleşme ile öngörülecek ihtiyari organların teşekkül ettirilip, ettirilemeyeceği sorusunun cevabı kanaatimizce olumsuz olacaktır.

25) “TTK sisteminde denetçi (TTK, m.399 ve 400) organ değildir, Yeni düzende denetçi AO'nun kurumsal yapısının bir parçası değil, bir hizmet birimidir.” **TEKİNALP**, s.182; “Yeni düzenlemede anonim şirketin hesaplarının denetlenmesi sistemi tamamen değiştirilerek, 6762 sayılı Yasada anonim şirketin üç kanunî organından biri olan ve uzmanlık bilgisi hatta okuma yazması bulunması zorunlu bile olmayan denetçi veya denetçiler vasıtasıyla yapılan denetlemenin, yeni Kanunda bağımsız ve uzman kişiler eliyle yapılması öngörülmektedir. Dolayısıyla anonim şirketin denetiminde görevli bulunan kişiler artık organ sıfatını haiz değildir. Bu durumda, anonim şirketin yasal organları genel kurul ve yönetim kuruludur ve bu organlar, kanunda öngörülen yetki sınırları çerçevesi içinde görev yaparlar.” **PULAŞLI**, s.655.

26) **ÖZTAN**, Organ Kavramı, s.74; **KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT)**, s.629; **PULAŞLI**, s.1102.

27) TTK m. 367/1 ve m.370/2 uyarınca yönetim kurulu sahip olduğu görev ve yetkilerin tamamını veya bir kısmını yönetim kurulu üyesi olan murahhaslara (murahhas üye) yahut yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişilerden seçilen müdürlere (murahhas müdür) bırakabilirler. Ancak kanunun burada kullanmış olduğu “müdür” terimi bazı karışıklıklara yol açmaktadır. Şöyle ki; kanunun ifade etmeye çalıştığı anlam ile müdür, yönetim kurulunun sahip olduğu yönetim ve/veya temsil yetkilerini haiz iken, uygulamada sıkça kullanılan anlamı ile müdür sadece belirli iş ve işlemleri şirket adına yapan ve genellikle şirket ile aralarında hizmet akdi bulunan kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönü ile bakıldığında Kanun'un kullandığı terim itibari ile “müdür” şirketin yönetim ve/veya temsil yetkisine sahip olması ve bu yetkiyi bağımsız olarak kullanabilmesi itibari ile organ sıfatını haiz iken, uygulamada karşılaşılan müdürler bu sığata sahip olamazlar. Bu karışıklığı gidermek amacı ile yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin tamamını ya da bir kısmını bağımsız olarak kullanan ve yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişiler doktrinde murahhas müdür olarak adlandırılmıştır. Kullanım için bkz; **ÇAMOĞLU (POROY/ TEKİNALP)**, s.273; **PULAŞLI**, s.1102; **KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT)**, s.629; **HELVACI**, s.60.

6102 sayılı TTK m.340 hükmü uyarınca anonim ortaklıklarda esas sözleşme, TTK' nin anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak TTK' da buna açıkça izin verilmişse sapabilecektir. Bu durumda TTK' da öngörülmeleyen bir organ tipinin esas sözleşme ile yaratılması mümkün olmayacaktır²⁸. Ancak esas sözleşmede ya da talimatnamede gösterilmemiş olsa dahi, maddi kriterin sağlanması koşulu ile olgu organ durumu söz konusu olabilecektir²⁹. Yani ortaklığın karar alma veya yürütme sürecine kesin olarak katılma yetkisine sahip olan ve bu şekilde tüzel kişiliği bağlayıcı işlemlerde bulunan kişi ya da kişi grupları da organ sıfatına sahip olabilecektir³⁰.

II. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Organ Sifatının Tartışılması

Şu ana kadar yapılan tüm açıklamalar ışığında genel olarak tüzel kişilerde organ kavramı ve anonim ortaklıklar özelinde organ kavramı incelenmiştir. Bu kısımda yapılacak olan tartışma ise, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun organ vasfına sahip olup olmadığı noktasına odaklanacaktır.

A. Genel Olarak İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu

eTTK'dan farklı olarak³¹, 6102 sayılı TTK'da imtiyaz kavramına bir tanım getirilmiş ve imtiyazın ne olduğu kanunda açıkça düzenlenmiştir. Buna göre imtiyaz; kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır (TTK m.478/2).

Anonim ortaklıkta ilk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir (TTK m.478/1). İşte kanunun tanımış olduğu bu yetkiler kapsamında çıkarılacak olan imtiyazların koruma altına alınması ve imtiyazlı pay sahiplerinin haklarına güvence oluşturulması amacı ile kanun koyucu bazı düzenlemeler getirmiştir.

TTK m. 454/1 uyarınca genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin arttırılması konusunda yetki verilmesine dair kararıyla yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise, bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda, alacakları bir kararla onanmadıkça uygulan-

28) eTTK dönemi için bkz; "Ancak TK'da, anonim ortaklıkların, zorunlu organlarının dışında, esas sözleşmelerinde gösterilmek ve emredici hükümlere aykırı olmamak kaydıyla, ihtiyari organlar oluşturmalarını engelleyen bir düzenleme de yoktur. Dolayısıyla anonim ortaklıklar da, bunların görev ve yetkilerini esas sözleşmede göstererek, çeşitli ihtiyari organlar oluşturabilir." **SOYKAN**, s.58.

29) **HELVACI**, s.7.

30) **ERGUN**, s.188 vd.; **SEROZAN**, s.506.

31) 6762 Sayılı TTK'da konuya ilişkin düzenlemeyi içeren madde "Esas mukavele ile bazı nevi hisse senetlerine kar payı veya tasfiye halindeki şirket mevcudunun dağıtılması ve sair hususlarda imtiyaz hakları tanınabilir" şeklinde olup imtiyaz kavramına bir tanım getirilmemiştir.

maz. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun³² oluşumu için, bu hususun, esas sözleşmede açıkça öngörülmüş olmasına gerek yoktur. Esas sözleşme ile yahut ilk esas sözleşmenin değiştirilmesi ile ortaya çıkacak imtiyazlı paylar ile birlikte imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu da teşekkül edecektir³³.

Haklarının ihlal edildiğini ileri süren imtiyazlı pay sahipleri ya da temsilcileri genel kurulda, esas sözleşmenin değiştirilmesine, kanunda aranan toplantı ve karar nisabına uygun olarak olumlu oy vermişlerse, yani imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmış genel kurul toplantısında karara olumlu oy vermişse, ayrıca özel toplantı yapılmaz (TTK m.454/4). Yönetim kurulunca toplanmaya çağrılan özel kurul, süresi içerisinde³⁴ toplanamazsa, genel kurul kararına onay vermiş sayılır (TTK m.454/5).

İmtiyazlı pay sahiplerince verilecek onay olmaksızın uygulanamayacak olan genel kurul kararı, onama kararına kadar askıda hükümsüz olacaktır³⁵. Bu duru-

- 32) *"Doktrinde bu kurulları "imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu", "imtiyazlı özel genel kurulu" ya da "özel kategori pay kurulları" diye nitelendiren hukukçular bulunmaktadır"* **ÖRNEK, Mustafa Yiğit**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.45
- 33) **PULAŞLI**, s.1207; **ŞENER**, s.554; **ÖRNEK**, s.45; **YILMAZ, Duygu**, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Payların Korunması, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.32. ; **KİRTİL, Neşe**, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2005, s.21.
- 34) TTK m.454/2 uyarınca yönetim kurulu, en geç genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren bir ay içinde özel kurulu toplantıya çağırmakla yükümlüdür. Aksi hâlde, her imtiyazlı pay sahibi yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden başlamak üzere, on beş gün içinde, bu kurulun toplantıya çağrılmasını şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir. Yapılacak olan çağrıda belirtilen tarihte toplanamayan özel kurul, genel kurulun almış olduğu karara onay vermiş sayılır. Ancak bu sürenin ne zaman başlayacağı noktasında sorular ortaya çıkmıştır. Konuya değinen **AKAD**, sürenin genel kurul kararının ilanından itibaren başlayacağına öngören düzenleme (TTK m.454/3) ile genel kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda onaylanmadıkça uygulanamayacağına ilişkin düzenlemenin (TTK m.454/1) birbiri ile çeliştiğini dile getirmiştir (**AKAD, Gül**, Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu, İstanbul, 2013, s.50). Doktrinde ise bu sürenin genel kurul toplantısına yönelik çağrının ilanından sonra başlaması gerektiği kabul edilmiştir. (**KENDİGELEN, Abuzer**, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul, 2012, s. 304; **MOROĞLU, Erdoğan**, Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları Değerlendirme ve Öneriler, s. 252.). Aksi yönde görüş için bkz; "... sürenin başlangıç tarihi 'kararın ilan edildiği' tarih değil 'kararın alındığı tarih' olmalıdır." **ORUÇ, Murat**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı na Göre Anonim Ortaklıkta İmtiyazların Korunması, BATİDER, C. XXVI, S.4, s.189.
- 35) **PULAŞLI**, s.752-753. **ŞENER**, Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Ankara, 2015, s.553; **GÖNEN, Eriş**, Açıklamalı - İçtihatlı En Son Değişikliklerle Birlikte Türk Ticaret Kanunu, Ankara, 2010, s.2830; *"TTK.nun 34 ncü maddesi uyarınca Ticaret Sicil Memurluğu yasal şartların mevcut olup olmadığını esas bakımından da incelemekle yükümlüdür. Ticaret Sicil Memurluğu ortaklıklarla ilgili başvurularda tescili istenen hususun yok veya butlan ile malül olduğunu tesbit ettiğinde tescil istemini ret etmek durumundadır. Aynı Yasa'nın 389 ve 391 nci maddeleri hükmüne ise, sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunca onanması gerekmekte olup, bu yöndeki düzenlemede emredici mahiyettedir. Öte yandan, TTK.nun 390 ncü maddesi uyarınca da tescil kurucu niteliğe haizdir. Sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararları anılan hükümler uyarınca imtiyazlı pay*

mun yaratacağı olumsuz sonuçları ortadan kaldırmayı hedefleyen kanun koyucu ortaklık adına yönetim kurulunca bir iptal davası açılması imkânı getirmiştir. Buna göre yönetim kurulu, özel kurulun onaylamama kararı aleyhine, karar tarihinden itibaren bir ay içinde, genel kurulun söz konusu kararının pay sahiplerinin haklarını ihlal etmediği gerekçesi ile bu kararın iptali ile genel kurul kararının tescili davasını, şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açabilir (TTK m.454/7).

B. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Organ Niteliği

Kanunda özel olarak düzenlenen imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun hukuki niteliği ve organ vasfını taşıyıp taşımadığı hususu doktrinde tartışılmıştır.

Bir görüşe göre imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, emredici bir iç organ niteliğindedir ve kanuni bir organ niteliğini haiz olduğu için esas sözleşme ile kaldırılamaz³⁶. Kanuni bir iç organ kabul edilmesinin sebebi ise söz konusu kurulun dar anlamda bir genel kurul niteliği taşıması ve burada alınan kararların ise genel kurul kararı niteliğinde olmasıdır³⁷.

Doktrinde diğer bir görüş ise, eTTK m.389 ve TTK m.454 hükümlerinin aksinin sözleşme ile düzenlenebileceğini ve imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlali söz konusu olmadığında uygulanmaması gereken bir düzenleme olduğunu dile getirerek söz konusu kurulun organ niteliğini haiz olmadığını dile getirmişlerdir³⁸.

sahipleri genel kurulunca tasdik edilinceye kadar askıda olup, ancak imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunca tasdik edilmekle infaz olanağı kazanır.” T.C. YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ E. 2004/11672 K. 2005/10136 T. 21.10.2005 (Kazancı İçtihat Bankası-Son Görüntüleme: 25.08.2015); Aksi yönde görüş için bkz; “GK kararı, geçerlilik yönünden İPGK karardan bağımsızdır. GK kararının İPGK tarafından onanmadıkça tenfiz edilemeyeceği hallerde GK'nın kararının askıda hükümsüz olduğu savunulamaz.” **POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ ÇAMOĞLU, Ersin**: Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, İstanbul, 2010, s.465.

36) **TEKİNALP** (**POROY/ÇAMOĞLU**), s. 425; **PULAŞLI**, s.1207; **AKAD**, s.24; **KİRTİL**, s.19; **ÖRNEK**, s.47.

37) **KARAHAN, Sami**, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazların Korunması, Ankara, 1992.s.150; **MOROĞLU, Erdoğan**, “İmtiyazlı Pay sahipleri Kurulu Kararının İptali Davası”, Hukuki Mütalaalar, İstanbul, 2007, s.69; **PULAŞLI**, s.1207; **ŞENER**, s.554 **AKAD**, s.24; **ÖRNEK**, s.47. Yargıtay 11. HD içtihatları da bu görüşü destekler niteliktedir; T.C. YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ E. 1975/1516 K. 1975/3138 T. 5.5.1975 YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ E. 2004/11672 K. 2005/10136 T. 21.10.2005 (Kazancı – Son Görüntüleme: 25.282015)

38) “ Üçüncü konu 389 ve 391. maddelere göre oluşturulan özel toplantıların kanuni organ sayılıp sayılmayacağı. Burada sayın Tekinalp'ten biraz ayrılıyorum. Eğer esas sözleşmede, örneğin sermaye artırımında imtiyazlı pay sahiplerinin böyle bir hakkı bulunmadığı kabul ediliyorsa bana göre bu geçerlidir. Yani imtiyazlı hisse senedi sahiplerinin haklarını vazgeçilemeyecek bir hak olarak saymak mümkün değildir.” **REİSOĞLU, Seza**, XIII. THYKS, Ankara 1996, Tartışmalar, s. 28. Benzer bir şekilde **KARAYALÇIN**'da imtiyazlı pay sahiplerine ilişkin düzenlemenin emredici nitelik taşımadığı ve kamu düzeni ile alakalı olmadığını dile getirmiştir. **KARAYALÇIN, Yaşar**, Esas Sermaye Artırımında İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Hukuki Durumu, THYKS, X, Ankara, 1993 s. 101. Farklı bir bakış açısı getiren **TEKİNALP** ise esas sözleşmede ‘hakların ihlali’ kavramı tanımlanarak bazı genel kurul kararları açısından imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararının aranmadan tenfiz mümkün olduğunu savunmuştur. **TEKİNALP** (**POROY/ÇAMOĞLU**), s.428

Kanaatimizce konunun tam olarak değerlendirilmesi ve doğru tespitin yapılması için, ilk olarak tüzel kişilerde organ kavramı ve organ sıfatının tespiti için yapılan açıklamalar göz önüne alınarak değerlendirmeye bu noktadan başlanması daha doğru olacaktır. Bizimde katıldığımız tanım uyarınca tüzel kişilerde organ, tüzel kişi için önemli olan görevleri devamlı ve bağımsız yerine getiren şahıs ya da şahıs grupları olarak tanımlanabilir³⁹. Söz konusu tanım uyarınca tüzel kişilerde organ kavramından bahsedilebilmesi için aranacak olan ilk şart, tüzel kişinin gerek üçüncü kişiler ile ilişkilerinde gerekse de kendi içerisindeki iradesinin oluşmasında veya dışarıya yansıtılmasında etkin rol oynamasıdır.

İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu açısından bu açıklamalar ışığında bir değerlendirme yapıldığında, söz konusu kurulun emredici nitelikte olup olmadığına bakılmaksızın organ sıfatının tespiti mümkün olabilecektir. İmtiyazlı pay sahipleri özel kuruluyla ilişkin düzenlemelerin, kanun gereği emredici nitelikte olduğuna kanaat getirilirse, kanunca öngörülen bu kurul, kanun koyucunun iradesi çevresinde zorunlu organ olarak nitelendirilecektir. Böylesi bir durumda TTK'nın ilgili hükümlerince açıkça düzenlenen imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, ortaklık esas sözleşmesinde imtiyazın öngörülmesi ile kendiliğinden ortaya çıkacak⁴⁰ ve bu durum devam ettiği müddetçe ortaklığın diğer organlarından bağımsız olarak, ortaklığın karar alma sürecinde etkin rol oynayacak, ilgili konularda özel kurulun kararı olmaksızın genel kurulun, yani tüzel kişinin karar alması mümkün olmayacaktır.

Doktrinde bir görüşçe ileri sürüldüğü gibi, özel kurulun emredici hükümlerle düzenlenmediği kanaatine ulaşılmaması durumunda da, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu emredici olmamasına rağmen öngörülmesi durumunda kanun gereği esas sözleşme ile düzenlenecek ve yine kanun koyucunun iradesi uyarınca, ihtiyarı kanuni organ sıfatına sahip olacaktır⁴¹. Bu varsayımda ortaya çıkacak tek fark, kurulun oluşabilmesi için tüzel kişinin, oluşturulacak imtiyazların yanında imtiyazlı paysahipleri özel kurulunun da teşekkülüne ilişkin iradesinin ortaya koyulması olacaktır. Ancak bu irade ortaya koyulduğu andan itibaren, kanun koyucu tarafından öngörülen hükümler özel kurula uygulanacak ve tıpkı "murahtas müdür" atanması durumunda olduğu gibi görev ve yetkileri kanun koyucu tarafından belirlenmiş olan ve kanun koyucu tarafından öngörülen ihtiyarı bir organ teşekkül ettirilmiş olacaktır⁴². Kısacası emredici yahut ihtiyarı olduğuna

39) ÖZTAN, Medeni Hukuk, s.334

40) Bkz; dn. 33.

41) Konuya ilişkin detaylı tartışma için bkz; dn 12.

42) İmtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkin düzenlemenin emredici olmadığı varsayımında, kurulun karara katılma yetkisinin ortaklıkça sınırlandırılması durumunda ne olacağı sorusu akla gelebilir. Kanaatimizce böyle bir durumda teknik anlamda bir "imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu"ndan bahsetmemiz mümkün olmayacaktır. İhtiyarı olduğu kabul edilse dâhi, asgari sınırları kanun koyucu tarafından çizilen özel kurulun elinden bu yetkilerin alınması durumunda teknik olarak bir özel kurul hiç teşekkül etmeyecektir. Dolayısı ile kurulun organ sıfatını haiz olup olmadığı tartışmasına yer olmayacaktır.

bakılmaksızın, işlevi gereği anonim ortaklığın karar alma sürecine kesin olarak katılma iradesi ortaya çıkmış olacaktır. Nitekim ihtiyari olarak da olsa, özel kurul teşekkül ettiği andan itibaren, kurulun vereceği karar tüzel kişinin bazı faaliyetlerini yürütebilmesi için zorunluluk arz edecek, genel kurul kararlarının uygulanabilmesi ancak ve ancak özel kurulun onayı ile gerçekleşebilecektir. Öyleyse organ sıfatının tespitinde aradığımız tüzel kişi için önemli olan görevleri devamlı ve bağımsız olarak yerine getirme şartı sağlanmış olacaktır. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, kanaatimizce de imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, kanunen zorunlu ve emredici nitelikte bir iç organdır. Özellikle TTK m.340 ile öngörülen “*esas sözleşme, bu kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir*” hükmü karşısında imtiyazlı pay sahiplerine ilişkin kanun koyucunun iradesi dışında ve bu hükümlerden sapan bir düzenlemenin esas sözleşmeye konulması mümkün gözükmemektedir.

Son olarak konuya ilişkin soru işareti oluşturabilecek bir diğer husus 6102 sayılı TTK m.458/8 hükmü ile getirilen “*iptal davası, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy kullananlara karşı yöneltilir*” düzenlemesidir. İmtiyazlı pay sahipleri kurulu kararları aleyhine açılacak olan iptal davasında davalı sıfatının kime ait olacağı eski kanun döneminde doktrinde tartışılmıştır⁴³.

İlk görüşe göre, tüzel kişiye izafeten alınan imtiyazlı pay sahipleri kararlarının iptali için açılacak olan dava, şirket tüzel kişiliğine yöneltilmelidir⁴⁴. Diğer bir görüşe göre ise, imtiyazlı paysahiplerince alınan karara karşı olarak açılacak iptal davasında, davalı sıfatının şirket tüzel kişiliğine ait olması ve bu cihetle imtiyazlı pay sahiplerini yönetim kurulunun temsil etmesi fikri çıkar çatışmalarına yol açacaktır. Bu nedenle davalı sıfatı iptali istenen karar doğrultusunda oy kullanan imtiyazlı pay sahiplerine tanınmalıdır⁴⁵.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m.454/8’de konuya açıklık getirmiştir. Buna göre iptal davası, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy kullananlara karşı yöneltilir. Düzenlemenin bu hali ise imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun

43) Detaylı bilgi için bkz; **MOROĞLU, Erdoğan**: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 12 Levha, İstanbul, 2012, s.181 ve s.225.

44) “*Bu kitabın önceki baskılarında, genel kurulda alınan çoğunluk kararları gibi azınlık ve imtiyazlı paysahipleri kararlarının da şirket tüzel kişiliğine izafeten alındığını; kararlar kime izafeten alınıyor ise bunların iptaline dair davanın da o kişiye yöneltilmesinin zorunlu olduğunu; çoğunluk kararları ile birlikte azınlık ve imtiyazlı paysahipleri kararlarının da iptali imkanı kabul edildiğine göre davalı sıfatı bakımından TTK m.445 inci maddesinin sistemine aykırı çözümlere gidilmesi çelişkili bir tutum olacaktır..*” **MOROĞLU**, Hükümsüzük, s.226. ; Aynı yönde bkz; **ARSLANLI**, Halil, Anonim Şirketler II-III (Anonim Şirketin Organizasyonu), İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960, s.81; **KENDİGELEN**, Abuzer, Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylara İlişkin Değişiklik Önerileri, Prof. Dr. Fahiman Tekil’e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul 2003, s.331;

45) **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), s.427;; **KARAHAN**, s.154;**ERİŞ**, s.2825.

organ sıfatını haiz olup olmadığı noktasında soru işaretleri doğurabilecek niteliktedir⁴⁶. Daha öncede değindiğimiz üzere, kural olarak organlar tarafından gerçekleştirilen işlemler, organları değil, tüzel kişinin bizzat kendisini bağlayacaktır. Bu genel kural uyarınca, ortaklığın organlarınca gerçekleştirilen fiil ve işlemlere karşı açılacak olan davalarda husumet organlara yahut organları oluşturan kişilere değil, bizzat tüzel kişinin kendisine yöneltilecektir. Örneğin, ortaklıkça alınan bir genel kurul kararının iptaline ilişkin dava, kural olarak anonim ortaklığa karşı açılabilir. Bunun ise sebebi alınan kararın organı değil, ortaklığı bağlamasıdır. Fakat imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca alınan kararlara karşı iptal davasının yalnızca karara olumsuz oy kullanan pay sahiplerine yöneltileceğine ilişkin düzenlemede yer alan hüküm istisna niteliğindedir. Düzenlemenin temelinde aksi bir kabulün hukuken mümkün ve gerçekçi olmaması yatmaktadır⁴⁷. Eski kanun döneminde de dile getirildiği üzere⁴⁸, genel kurul tarafından alınan karara onay vermeyen imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca açılacak olan davada imtiyazlı pay sahiplerinin, çoğu zaman genel kuruldaki çoğunluk tarafından görevlendirilecek yönetim kurulunca temsil edilmesi hukuk mantığına uygun düşmeyecektir. Bu nedenledir ki getirilen düzenlemenin temelinde, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca alınan kararların ortaklığı bağlamamasına yönelik irade değil, çıkar çatışmalarının önüne geçme amacı yatmaktadır. Kısacası imtiyazlı pay sahiplerince TTK m.454/8 uyarınca verilecek onay kararı haricinde bir hususta, örneğin, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca alınan bir kararda, yönetim kurulu üyelerinden birine hakaret içerecek ifadelerin yer alması sonucunda kişilik hakları zedelenen yönetim kurulu üyesinin bu zarara ilişkin açacağı tazminat davası karar onaylayan imtiyazlı pay sahiplerine değil, doğrudan ortaklığa yöneltilecektir. Nitekim söz konusu irade tüzel kişinin organı olan özel kurula değil, şirket tüzel kişiliğine aittir.

Sonuç

İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun organ vasfının tartışıldığı çalışmamız

46) 6102 sayılı TTK'nın genel gerekçesinde konuya ilişkin açıklama yapılmamıştır. TTK m.454'ün gerekçesinde sekizinci fıkraya hiç yer verilmemiş, yedinci fıkranın gerekçesinde "(ö)zel kurul kararının iptalinin dava edilebilmesi 6762 sayılı Kanunda yer almamakla birlikte ancak doktrin ve Yargıtay tarafından kabul edilmişti. Son fıkra, bu boşluğu kısa, açık bir hükümlle doldurmaktadır. Hükümde davalı gösterilmiş ve dava açma süresi kısaltılmıştır" denilmekle yetinilmiştir.

47) "Bilhassa ortaklık genel kurul kararını reddeden özel kurul kararının iptal davasında, bu temsilin düşünülmesi mümkün ve gerçekçi de değildir. Gerçekten, örneğin esas sözleşme değişikliğini gerekli kılan bir sermaye artırımında sözleşme değişikliğini genel kurula sunan ve buna ilişkin işlemleri yürüten yönetim kurulu ile (TK.392) sermaye artırımının yapılmasına verdiği bilirkışı raporlarıyla sebebiyet veren denetçilerin (TK.392/son, 393/b.6) sermaye artırımına karşı çıkan bir iradeyi temsil etmeleri düşünülemez." KARAHAN, s.154;

48) MOROĞLU, Hükümsüzlük, s.222.

neticesinde ortaya çıkan sonuçları, ayrıntıya girmeksizin şu şekilde özetlemek mümkündür:

a- Hukuk düzeninde önemli bir yer tutmakta olan tüzel kişilerin hak ve fiil ehliyetleri kanun ile düzenlenmiş ve bu ehliyetlerini organları vasıtası ile kullanacağı düzenleme altına alınmıştır. Ancak hangi durumlarda bir organın varlığından bahsedileceği sınırlı bir şekilde sayılmamış ve kanunda açıkça gösterilmemiştir. Buna göre doktrinde farklı kriterler benimsenerek organ sıfatının tespiti yapılmıştır. Buna göre ve tüzel kişinin gerek iç işleyişinde gerekse de tüzel kişinin üçüncü kişiler ile olan ilişkilerinde tüzel kişi için önemli olan görevleri bağımsız olarak yerine getiren şahıs ya da şahısların organ vasfını haiz olduğu kabul edilmiştir.

b- Şekli kriter uyarınca organ sıfatının tespitinde tüzel kişinin iradesi ile bir takım ihtiyarı organlar oluşturabilecekken, TTK' da öngörülmeyen bir organ tipinin esas sözleşme ile yaratılması mümkün olmayacaktır. Ancak, esas sözleşmede öngörülme bile kanuna aykırı olmamak kaydı ile tüzük, yönerge, talimatname ya da yönetim kurulunun alacağı bir kararla da şekli anlamda ihtiyarı organ yaratılması söz konusu olabilecektir.

c- İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun hukuki niteliği ve organ vasfını taşıyıp taşımadığı hususu doktrinde tartışılmıştır. Ancak tartışma söz konusu hükümlerin emredici olup olmadığı hususunda yoğunlaşmıştır. Kanaatimizce konuyu doğru bir şekilde sonuca ulaştırmak için organ kavramının tanımı ve organ sıfatının tespitinde aranacak kriterlerden yola çıkılması daha doğru bir sonuca ulaştıracaktır. Buna göre emredici niteliği haiz olup olmadığına bakılmaksızın anonim şirketin karar alma sürecinde kesin ve bağımsız bir rol oynayan özel kurulun organ sıfatını haiz olduğu kabul edilmelidir.

d- 6102 sayılı TTK'nın getirdiği düzenlemeler göz önüne alındığında imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun kanunen zorunlu bir organ olduğu, özel kurulun fiil ve işlemlerinden dolayı bizzat tüzel kişinin kendisinin sorumlu olduğunun kabulü gerekmektedir.

e- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m.454/8'de özel kurulca alınan karara karşı açılacak olan iptal davasının, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy kullananlara karşı yöneltileceğine ilişkin hükmünün tespit ettiğimiz hususa aykırılık teşkil etmediği dile getirilmiştir. Hükmün düzenlenme amacının, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca alınan kararların ortaklığı bağlamamasına yönelik irade değil, çıkar çatışmalarının önüne geçme amacı yattığı tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- Akad, Gül Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu, Vedat, İstanbul, 2013.
- Akünel, Teoman Teoman, Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler, Beta, İstanbul, 1995.
- Akipek, Jale G./ Akantürk, Turgut, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku (Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Birinci Cilt), Beta, İstanbul, 2014.
- Alper, Gizem, Türk Özel Hukukunda Ultra Vires İlkesi (Anlamı Ve Kapsamı), Vedat, İstanbul, 2013.
- Arslanlı, Halil, Anonim Şirketler II-III (Anonim Şirketin Organizasyonu), İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960
- Bilgili, Fatih, Yeni Gelişmelerle İsviçre Ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu Ve Organların Tazminat Borcu, Seçkin, Ankara, 2004.
- Dural, Mustafa/ Ögüz, Tufan, Türk Özel Hukuku Cilt 1 - Temel Kavramlar Ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, Filiz, İstanbul, 2014.
- Ergun, Ömer, Medeni Hukukta Tüzel Kişilerin Ehliyet Durumu, 12 Levha Yayıncılık, 2010.
- Gönen, Eriş, Açıklamalı - İçtihatlı En Son Değişikliklerle Birlikte Türk Ticaret Kanunu, Seçkin, Ankara, 2010.
- Günaydın, Burcu, Anonim Şirkette Zorunlu Organ Eksikliğine Dayanan Fesih Davası, Beta, İstanbul, 2012.
- Hatemi, Hüseyin, Organın Fiilinden Dolayı Tüzel Kişinin Sorumluluğu, II. Sorumluluk Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu, 1980.
- Hatemi, Hüseyin, Medeni Hukuk Tüzel Kişileri I, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1979.
- Helvacı, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, Beta, İstanbul, 2001.
- Karahan, Sami, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar Ve İmtiyazların Korunması, Kazancı, Ankara, 1992.
- Karayalçın, Yaşar, Esas Sermaye Artırımında İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Hukuki Durumu, Thyks, X, Batider, Ankara, 1993.
- Kendigelen, Abuzer, Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylara İlişkin Değişiklik Önerileri, Prof. Dr. Fahiman Tekil'e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul 2003, S.321-333.
- Kırca, İsmail/ Şehirali Çelik/ Manavgat, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, C.I, Banka Ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013.
- Kendigelen, Abuzer, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler Ve İlk Tespitler, Değişiklikler İşlenmiş Ve Güncellenmiş 2. Bası, Xı Levha Yayınları, İstanbul, 2012.
- Kirtil, Neşe, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2005.
- Moroğlu, Erdoğan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 12 Levha, İstanbul, 2012.
- Moroğlu, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük Ve Uygulama Kanunu Tasarıla-

rı Değerlendirme Ve Öneriler, 12 Levha, İstanbul, 2012.

- Moroğlu, Erdoğan, “İmtiyazlı Pay Sahipleri Kurulu Kararının İptali Davası”, Hukuki Mütalaalar, Vedat, İstanbul, 2007.
- Oğuzman, Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay-Özdemir, Saibe, Kişiler Hukuku, 14. Baskı, Filiz, İstanbul, 2014.
- Örnek, Mustafa Yiğit, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Oruç, Murat, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkta İmtiyazların Korunması, Batider, C. Xxvi, S.4.
- Öztan, Bilge, Medeni Hukukun Temel Kavramları, Turhan Kitapevi, Ankara, 2014.
- Öztan, Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı Ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1970.
- Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin Ortaklıklar Ve Kooperatif Hukuku, Vedat, İstanbul, 2010.
- Poroy Reha / Tekinalp Ünal/ Tekinalp Gülören, Ortaklıklar Hukukunda Organların, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.Xlv-Xlvii, S.1-4, 1982.
- Serozan, Rona, Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku, Vedat, İstanbul, 2013.
- Pulaşlı, Hasan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. I-İ, Ankara 2011.
- Soykan, İsmail Cem, Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, 12 Levha, İstanbul, 2012.
- Şener, Oruç Hami, Teorik Ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Seçkin, Ankara, 2015.
- Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku – Anonim Ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu. Birleşme, Bölünme Ve Tür Değiştirme, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013.
- Yıldız, Burçak, TTK Tasarısı'nda Şirketlerin Ehliyeti Ve Bu Bağlamda Ttk M. 137 Hükümündeki “Ultra Vires” Sınırlamasının Yerindeliliğinin Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y.2006, C.55, S.1.
- Yılmaz, Duygu, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Payların Korunması, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÖZET

İmtiyazlı pay sahipleri kurulunun hukuki niteliğine ilişkin gerek doktrin gerekse Yargıtay kararlarında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Görüldüğü kadarı ile bu tartışma ve görüş ayrılıkları 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) döneminde de devam edecektir.

Bu çalışmada genel olarak tüzel kişilerde organ kavramı ve anonim ortaklıklar özelinde organ sıfatının nasıl tespit edileceği hususları açıklanacak; daha sonra 6102 sayılı TTK'nın da getirdiği düzenlemeler ışığında özel kurulun organ sıfatı tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tüzel Kişilerde Organ Sıfatının Tespiti, Anonim Ortaklıkta Organ, İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu.

